

Yrittäjyys Suomen kasvua ohjaavana tekijänä

KRISTILLISDEMOKRAATTIEN
YRITTÄJYYSOHJELMA 2026

Johdanto

Yrittäjyys on kristillisdemokraateille ennen kaikkea tapa rakentaa yhteistä hyvää. Ilman yrityksiä ei ole hyvinvointiyhteiskuntaa, eikä sen palveluja. Yrittäjyyspolitiikkamme rakentuu sosiaalisen markkinatalouden periaatteelle, jossa yrittäminen, työnteko ja vastuunkanto kulkevat yhdessä oikeudenmukaisuuden ja yhteisvastuun kanssa. Tavoitteenamme on yhteiskunta, jossa ahkeruus, rehellisyys ja vastuullisuus palkitaan.

Yritykset luovat työtä, kasvua, hyvinvointia ja tulevaisuuden uskoa. Yrittämisen edellytysten parantaminen kuuluu yhteiskunnan keskeisiin tehtäviin. Yrittämiselle tulee luoda kaikkialla Suomessa vakaa, oikeudenmukainen ja kannustava toimintaympäristö, jossa yrittäminen ja menestyminen on aidosti mahdollista. Haluamme arkijärkistä sääntelyä, mahdollistavia ja sujuvia lupaprosesseja sekä yrittämiseen kannustavaa, maltillista verotusta.

Tässä ohjelmassa esitämme ratkaisuja, joilla vahvistetaan suomalaisen yrittäjyyden toimintaedellytyksiä, kasvua ja työllistävää voimaa koko maassa.

Uudet kasvualat

Suomen talous on vihdoinkin kääntynyt kasvuun ja talouskasvu on ollut odotettua vahvempaa. Erityisen rohkaisevaa on se, että kasvu ei perustu yhteen yksittäiseen tekijään, vaan kasvu on vahvistunut kaikilla päätoimialoilla. Teollisuuden tilauskannat ja tuotanto ovat vahvistuneet, rakentamisen jyrkin lasku on jäämässä taakse ja vähittäiskauppa on piristynyt. Myös viennin, investointien ja kotitalouksien kulutuksen kehitys tukevat kasvun jatkumista.

Kun luottamus vahvistuu ja rahoitusolot helpottuvat, yrityksillä on paremmat edellytykset investoida, kasvaa ja työllistää. Tämä antaa aihetta odottaa, että talouden elpyminen alkaa vähitellen näkyä nykyistä selvemmin työmarkkinoilla ja julkisen talouden vahvistumisena. Huomattavaa kasvupotentiaalia on myös puhtaan energian investoinneissa, biotaloudessa ja luonnonvarojen kestävässä jalostamisessa, puolustus- ja terveysteknologiassa, digitalisaatiossa ja tekoälyssä sekä matkailussa ja elintarvikeviennissä.

Yritysten toimintaympäristön vakautta ovat haastaneet julkisen talouden kriisi, väestö- ja aluerakenteen muutokset sekä kansainväliset epävarmuudet ja kriisit. Uudet haasteet tarjoavat kuitenkin myös mahdollisuuksia. Nato-maiden puolustusmenot nousevat historialliseen noin 5 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2035 mennessä. Tämä avaa mahdollisuuksia puolustusteollisuudelle, jonka liikevaihdon ennustetaan nousevan muutamassa vuodessa 12 miljardiin euroon metsäteollisuuden rinnalle. Suomalainen kokonaisturvallisuusajattelu on ainutlaatuista, ja tällä osaamisella on kasvava kysyntä. Ukrainan tuen avulla tuetaan myös kotimaisia alan yrityksiä ja jälleenrakentaminen ei odota sodan päättymistä, vaan sitä tehdään jo ja se tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Tarvitsemme maahamme lisää vientiä harjoittavia yrityksiä. Vienti-intensiteettimme on matala verrattuna muihin pieniin, avoimiin talouksiin ja Suomen vienti on keskittynyt muutamiin suuriin yrityksiin. Suomella on mittavat luonnonvarat, puhdasta ja edullista ja ekologisesti tuotettua sähköä, vakaa yhteiskunta ja vahva sisäinen turvallisuustilanne, korkea yrittäjien osaamistaso, kilpailukykyiset tuotteet ja palvelut, toimiva infrastruktuuri ja vahva panostus tutkimukseen. Maamme korkea osaaminen teknologiassa, tekoälyssä ja digitalisaatiossa, kyberturvallisuudessa ja vihreässä siirtymässä luo meille uusia mahdollisuuksia korkeamman jalostusarvon vientiin. Kiertotalous ja cleantech ovat tulevaisuuden aloja, samoin ruokaviennin potentiaali on useita miljardeja. Kommunikaatio-, terveys- ja ruokateknologian yritysklusterit kuuluvat tähän kasvupotentiaalisten alojen joukkueeseen.

Vanhat ja uudet toimialat eivät ole toisiaan poissulkevia: suurin osa kansantalouden arvonnäistä edelleen tulee ns. perinteisiltä teollisuudenaloilta, kuten metsä-, metalli-, kemian- sekä elintarviketeollisuus. Näiden kivijalkojen vahvistaminen ja kehittäminen edelleen on keskeistä maamme pärjäämiselle. Samalla monipuolisempi elinkeinorakenne vahvistaisi vientiä ja vähentäisi vahingollisten markkinoiden heilailujen vaikutuksia.

Toimintaympäristön muutokset haastavat myös yritysten resilienssiä ja kriisivalmiutta. Liian pieni osa suomalaisista yrityksistä on varautunut kriisin varalta, eikä varautumista harjoitella. Erilaisiin turvallisuusuhkiin, kyberturvallisuusuhkiin tai poikkeusoloissa toimimiseen liittyvät valmiudet ovat heikolla tasolla.

TOIMENPITEET:

- Tuplataan kasvu- ja keskisuurten yritysten osuus suomalaisista yrityksistä painottamalla TEM-toimijoiden rahoitusta ja palveluja erityisesti kasvaviin ja kansainvälistyviin yrityksiin. Yksityisen rahoituksen tulee olla ensisijaista.
- Vahvistetaan pk-yritysten toimintaedellytyksiä sääntelyä purkamalla mahdollistamaan kasvua ja kansainvälistymistä
- Vahvistetaan yritysten edellytyksiä ottaa käyttöön uutta teknologiaa, kehittää osaamista ja investoida uudistumiseen.
- Vahvistetaan yritysten osaamista tekoälyn ja digitalisaation hyödyntämisessä yhteistyössä koulutussektorin kanssa.
- Rakennetaan yritysten viennin ja kansainvälistymisen palveluiden taso pohjoismaiselle tasolle
- Vahvistetaan erityisesti uusilla kasvualoilla markkinoinnin ja kaupallistamisen osaamista.
- Lisätään TKI-panostuksia tulevaisuuden kasvualoille
- Luodaan yrityksille selkeä polku, jonka kautta päästään mukaan Ukrainan jälleenrakentamiseen
- Vahvistetaan yritysten kykyä varautua erilaisiin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloissa toimimiseen
- Huolehditaan sähkönsiirron kapasiteetista koko maassa ja varmistetaan sähköintensiivisten teollisten yritysten saaman sähkön edullisuus. Varmistetaan, ettei datakeskusten perustaminen nosta kotitalouksien sähkölaskua.
- Perustetaan startup-yritysten kasvualueita eri puolille Suomea vauhdittamaan talouskasvua. Startup-yritysten kasvualueilla on kevyempi sääntely, nopeammat lupaprosessit ja kannustavampi verotus.
- Vahvistetaan työelämän tekoälyosaamista.
- Otetaan valtionhallinnossa tekoälyn mahdollisuudet laajasti käyttöön. Opetellaan yhdistämään omaa asiantuntemusta tekoälyn käyttöön, jotta saadaan julkinen sektori tehokkaammaksi. Automatisoidaan päätöksentekoa laajasti ja tietoturvallisesti.

Yritysten kasvu ja kansainvälistyminen

Yritykset itse päättävät kiinnostuksestaan kasvaa tai kansainvälistyä, mutta yhteiskunnallisella päätöksenteolla tulee luoda yrityksille vakaata toimintaympäristöä, joka kannustaa kasvuun ja vahvistaa kansainvälisen kaupan edellytyksiä.

Kotimaisten yritysten kasvua tukevaa toimintaympäristöä voidaan luoda maltillisella ja ennakoitavalla verotuksella ja kevyemmällä sääntelyllä. Omavarainen ja toimintavarma energiajärjestelmä sekä kyberturvallisuus ovat keskeisiä tekijöitä yritysten toimitus- ja kustannusvarmuuden parantamiseksi ja yrittäjyyden riskien hallitsemiseksi.

Yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseksi kaupungit, yliopistot ja elinkeinoelämä voivat yhdessä muodostaa innovaatioekosysteemejä, joissa tutkimus, osaaminen, rahoitus ja yritystoiminta tukevat toisiaan. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että vahvat kasvukeskukset syntyvät usein juuri tällaisesta yhteistyöstä. Julkinen tutkimusrahoitus, yksityiset sijoittajat ja yritykset voivat yhdessä mahdollistaa suurempia tutkimus- ja kehitysinvestointeja kuin kukin toimija yksin.

Innovaatioekosysteemit tukevat tutkimuksen kaupallistamista sekä yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Yrityskiihdyttämöt, startup-keskukset ja mentorointiohjelmat auttavat kehittämään uusia tuotteita ja palveluja, houkuttelevaan investointeja ja löytämään kansainvälisiä markkinoita. Samalla ne synnyttävät uusia kasvualoja ja vahvistavat Suomen talouden kriisinkestävyyttä.

Suomalaisten yritysten kansainvälistymisen suurimmat haasteet liittyvät rahoituksen riittävyyteen, pieniin kotimarkkinoihin sekä osaavan työvoiman ja paikallisen kulttuurin ja markkinoiden heikkoon tuntemiseen.

Yrityksiä on kannustettava nykyistä rohkeammin kansainvälisille markkinoille. Erityisesti pk-yritysten kansainvälistymistä voidaan vauhdittaa tunnistamalla uusia markkina-aukkoja, lisäämällä markkinatuntemusta ja auttamalla yrityksiä löytämään luotettavia kumppaneita kohdemaista.

Yritysten välistä vientiyhteistyötä on vahvistettava, jotta myös pienemmät yritykset voivat päästä osaksi laajempia vientikokonaisuuksia. Yhteistyö madaltaa kansainvälistymisen kynnystä, jakaa siihen liittyviä riskejä ja auttaa tarjoamaan ulkomaisille asiakkaille yksittäisiä tuotteita laajempia ratkaisuja.

TOIMENPITEET:

- Luodaan yliopistojen, kaupunkien ja yritysten yhteistyöllä innovaatioekosysteemejä erityisesti kasvu hakuisille pienille ja keskisuurille yrityksille.
- Suomalaisen tutkimuksen tuloksia patentoidaan ja paketoitaan yhä enemmän kaupalliseen muotoon ja vientituotteiksi.
- Luodaan vienninedistämiseen yhden luukun palvelumalli, jossa kootaan yhteen yritykselle tarvittavat neuvonta-, rahoitus- ja kansainvälistymispalvelut yli organisaatorajojen.
- Vahvistetaan lähetystöjen aktiivista osaamista vastaamaan vientiyritysten tarpeisiin kumppanuuksien, markkina-aukkojen ja vientimahdollisuuksien kartoittamisessa.
- Vahvistetaan suomalaisyritysten mahdollisuuksia osallistua Ukrainan jälleenrakentamiseen.
- Vahvistetaan kaupallisessa koulutuksessa viennin ja kansainvälisen kaupan osaamista.

Kilpailukyvyn vahvistaminen TKI-panostuksilla

Suomi ja koko Eurooppa on viimeiset viisitoista vuotta jäänyt jälkeen Yhdysvaltojen tuottavuuden kasvusta, vaikka suuri osa innovatiivisissa patenteissa siteeratuista tutkimuksista on tehty Euroopassa. EU:ssa on keskitytty pullonkorkkeihin, kun muu maailma on mennyt menojaan teknologian ja älykkäiden ratkaisujen kehittämisessä. Yritysten kasvua hidastava puuhastelu on jättänyt jälkensä - Eurooppa kituu, eikä kasvua ole. Tilanne on erityisen paha Suomessa, joten panostuksia tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimintaan (TKI) tulee jatkaa.

Jokainen yritys on olemassa asiakkaidensa vuoksi ja siksi asiakastarpeiden perusteellinen selvittäminen on onnistuneen innovoinnin ja kaupallistamisen edellytys.

TOIMENPITEET:

- TKI-rahoituksen parlamentaarisesta sopimuksesta pidetään kiinni
- TKI-rahoitusta suunnataan nykyistä enemmän yritysten kanssa yhteistyössä tehtäviin TKI-hankkeisiin, jotka vahvistavat teknologian käyttöönottoa, tuottavuutta ja vientiä
- Tuetaan alueellisten yksityisten pääomasijoitusrahastojen syntymistä kaupallistamisen rahoittamiseksi
- otetaan ammattikorkeakoulut vahvasti mukaan kaupallistamisen prosesseihin
- Kohdennetaan TKI-rahoitusta uudelleen tukemaan innovaatioita, kasvua ja työllisyyttä. Kohdennetaan innovaatorahoitusta erityisesti kasvuyrityksille.
- Innovaatorahoitusta kohdennetaan myös innovaatioiden kaupallistamiseen ja spin off -yritysten syntymistä tukeviin rakenteisiin
- varmistetaan, että innovaatioiden kaupallistamisessa on riittävästi hautomotoimintaa

Yritysten verotus

Verotuksen tulee kannustaa yrittäjyyteen, yritysten kasvuun, kotimaiseen omistukseen ja investointeihin. Pääomatuloverotus pidetään kohtuullisella tasolla vahvistamaan kotimaista omistusta ja pääomien säilymistä Suomessa.

Yritysverotuksessa voidaan edetä myös kohti niin sanottua Viron mallia, jossa verotus kohdistuu vasta ulos jaettuihin voittoihin. Tämä vahvistaisi yritysten mahdollisuuksia investoida, kasvaa ja työllistää Suomessa.

Yhteisöverotuksen alennus ei ole tehokkain tapa kannustaa yrityksiä investointeihin ja kasvuun. Kasvun kannalta suoraan investointeihin kannustavat tuet tai vähennykset ovat tehokkaampia. Yritysten toimintaympäristössä, ml. verotuksessa tulee kuitenkin välttää jyrkkiä muutoksia.

TOIMENPITEET:

- Säilytetään pääomaverotus kilpailukykyisellä tasolla verrokkimaihin nähden.
- Kannustetaan investointeihin mm. myöntämällä vapaat poisto-oikeudet investoinneille
- Pidetään listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus nykytasolla. Järjestelmää selkeyttäisi, jos listaamattomien yhtiöiden osingoista maksettaisiin esimerkiksi 150 000 euroon saakka samalla prosentilla osinkoveroa nettovarallisuudesta riippumatta.
- Tuetaan erityisesti pk-sektorin investointeja verokannustimilla ja kohdentamalla verotukia erityisesti kasvaviin pk-yrityksiin.
- Pidetään energian verotus kohtuullisena.
- Huolehditaan siitä, että suomalaiset yritykset eivät joudu verotuksellisesti epäedulliseen asemaan muiden EU-maiden tuonnin suhteen.
- Pidetään metsät ja maatalousmaat ja niiden tuotantorakennukset kiinteistöveron ulkopuolella.
- Turvataan kotitalousvähennys ja sen määräaikaista korotuksia voidaan käyttää suhdanneluontoisesti vauhdittamaan kasvua korjausrakentamisessa ja energiaremonteissa.
- Selvitetään kasvu- ja työllisyystoimena kaikkien palvelualojen, eli myös esim. parturi-, kampaamo- ja kauneushoitopalvelujen, siivoustyön, remontoinnin ja asiantuntijatyöpalvelujen, siirtämistä samaan alempaan 13,5 % veroluokkaan.
- Otetaan käyttöön erityistalousalueet ja niille kohdistettuja verohelpotuksia, kuten yhteisöveron määrällinen alennus, korotetut poistot koneista ja laitteista, työn verotuksen kevennykset, työn sivukulujen alentaminen tai muut verotoimet.

Luvat ja byrokratia – ei estetä kasvua lupaviidakolla

Lupiin liittyvä byrokratia haastaa maalaisjärkeä. Pahimmillaan lupaprosessit kestävät seitsemän vuotta ja lupia haetaan useista osoitteista, eikä senkään jälkeen luvan saaminen ole taattua. Hallitus on uudistanut aluehallintoa tavoitteenaan sujuvampi luvitus ja yhdenmukaisempi valvonta. Uuden Lupa- ja valvontaviraston tavoitteena on tukea kasvua ja varmistaa oikeusturvaa. Hallitus on myös tehostanut oikeuskäsittelyjä, jotta päätökset tulisivat nopeammin. Tehostettavaa riittää kuitenkin edelleen.

Tällä hetkellä yhteiskunnallisen kokonaistarkastelun perusteella investointihankkeet voivat olla ehdottoman kannattavia, mutta pelkkä yhden ympäristönäkökulman tarkastelu voi estää hyvienkin hankkeiden toteutumisen.

Kansallisen säätelyn rinnalla merkittävän haasteen tuo EU-tason sääntely. Mittava määrä suomalaisittain ylisääntelyksi luokiteltavaa sääntelyä veloitetaan EU-tasolta, jonka vuoksi niitä ei voida kansallisesti purkaa. EU:n yrityssääntelyn yksinkertaistamista on jatkettava ja varmistettava, etteivät suuryrityksiä koskevat velvoitteet siirry kohtuuttomina vaatimuksina pk- ja mikroyrityksille.

TOIMENPITEET:

- Rajataan ympäristölupien valitusoikeutta ja säädetään niihin käsittelyaikatakuu
- Huolehditaan riittävästä henkilökunnasta lupaprosesseissa.
- Puretaan edelleen lupiin liittyvää byrokratiaa ja tarpeetonta ylisääntelyä sekä kansallista lisää
- Vähennetään lupaprosessiin liittyviä eri viranomaistahoja.
- Tehdään lupaprosessista ympäristöluvan käsittelyn rinnalla myös kokonaistarkastelu, jossa päätöksen vaikutukset työllisyyteen ja talouteen otetaan huomioon.
- Otetaan käyttöön Viron mallin mukainen palvelulupaus, jonka mukaan samaa tietoa kysytään vain kerran.
- Luovutaan toistuvasti tarvittavista ja kalliista luvista ammatinharjoittamiseen liittyen.
- Hyödynnetään digitalisaatiota ja tekoälyä täysimääräisesti lupaprosesseissa. Automatisoidaan, sähköistetään ja kootaan rekistereiden tietoja yhteen. Helpotetaan viranomaisten välistä tietojenvaihtoa.
- Vaikutetaan aktiivisesti byrokratian ja tarpeettoman ylisääntelyn purkuun EU-tasolla jatkamalla Omnibus-hankkeita ja pitäytymällä kansallisessa toimeenpanossa minimisääntelyn tasolla.
- Verotuksen tulee kannustaa yrittäjyyteen, yritysten kasvuun, kotimaiseen omistukseen ja investointeihin. Pääomatuloverotus pidetään kohtuullisella tasolla vahvistamaan kotimaista omistusta ja pääomien säilymistä Suomessa.
- Yritysverotuksessa voidaan edetä myös kohti niin sanottua Viron mallia, jossa verotus kohdistuu vasta ulos jaettuihin voittoihin. Tämä vahvistaisi yritysten mahdollisuuksia investoida, kasvaa ja työllistää Suomessa.
- Yhteisöverotuksen alennus ei ole tehokkain tapa kannustaa yrityksiä investointeihin ja kasvuun. Kasvun kannalta suoraan investointeihin kannustavat tuet tai vähennykset ovat tehokkaampia. Yritysten toimintaympäristössä, ml. verotuksessa tulee kuitenkin välttää jyrkkiä muutoksia.

Yrittäjän sosiaaliturva ja YEL

Yrittäjän eläkemaksut on koettu kohtuuttomiksi ja yrityksiä on jopa jouduttu lopettamaan niiden vuoksi. Yrittäjien kohdalla ei ole ollut rahastoitua eläkejärjestelmää ja nykyjärjestelmä tulee myös valtion näkökulmasta kalliiksi.

Hallitus on ottanut ensimmäiset askeleet järjestelmän korjaamiseksi. Vuodesta 2028 alkaen yrittäjä voi itse vaikuttaa eläkemaksujensa määrään valitsemalla eläkemaksunsa perusteeksi joko yritystoiminnan veronalaiset ansiotulot tai nykyisen laskennallisen YEL-työtulon.

Yrittäjien eläketurvan seuraava askel on rahastoinnin aloittaminen. YEL-järjestelmää tulee kehittää siirtämällä valtion osakeomistuksia rahaston alkupääomaksi tai valtion eläkekassan kasvattamiseksi, ja kasvattamalla osakepääomaa asteittain osinkotulojen avulla. Tämä mahdollistaa siirtymisen palkansaajia vastaavaan eläkejärjestelmään pitkällä tähtäimellä.

Tulevaisuudessa yhä useampi suomalainen saattaa olla samaan aikaan palkansaaja ja yrittäjä, tai yrittäjä ja eläkeläinen, kun ansainnan mahdollisuudet monipuolistuvat ja hajautuvat esimerkiksi alustatalouden myötä. Näihin liitoskohtiin on kehitettävä joustavia ratkaisuja, jotka eivät rankaise yksilöä verotuksen tai sosiaaliturvan suhteen, vaan katsovat ansainnan kokonaiskuvaa riippumatta siitä, onko tulo syntynyt yrittäjänä vai työsuhteessa.

Yrittäjän arjessa sairastuminen tai perheellistyminen voi olla merkittävä haaste toimeentulolle. Pk-yrittäjällä sekä yrityksen toiminnan jatkuminen että osaavan tuuraajan löytäminen voi olla erityisen haastavaa näissä tilanteissa. Pienyrittäjän yritys voi jopa kaatua näissä tilanteissa.

TOIMENPITEET:

- Siirrytään YEL-järjestelmässä rahastointipohjaiseen malliin valtion alkupääomalla tai siirretään YEL osaksi VER:ia (valtion eläkerahasto).
- Kehitetään YEL-järjestelmää paremmin huomioimaan yrittäjän sairastumisesta johtuvat vaikutukset toimeentuloon.
- Poistetaan yritykseltä yrittäjän omasta vanhemmuudesta aiheutuvat kustannukset ja huolehditaan yrittäjän mahdollisuudesta jäädä äitiyslomalle.
- Toteutetaan perheystävällisen yrittäjyyden toimenpidepaketti, jossa esimerkiksi uudistetaan yrittäjän vanhempainvapaata niin, että se on oikeasti käytettävissä.
- Myönnetään verovähennys yrittäjän sairastuneen lapsen hoitajan palkasta tai vaihtoehtoisesti luodaan yrittäjille uusi sairaan lapsen hoitotuki Kelaan
- Helpotetaan yrittäjyyden ja työelämän joustavaa tasapainottamista siten, että yrittäjyyden 'tauolle laittaminen' ja osa-aikaisuus tehdään mahdolliseksi ilman kohtuuttomia vero- tai sosiaaliturvaseurauksia.

Rahoituksen haasteet

Rahoituksen saaminen on yksi yritysten kasvun pullonkauloista. Yritysrahoituksen monipuolistuminen on ottanut takapakkia, kun yritysrahoitus ei ole enää kehittynyt suotuisaan suuntaan. Yrittäjät joutuvat turvautumaan aiempaa useammin pankin rahoituspalveluihin. Samalla pankkien riskihaluttomuus on johtanut yhä tiukentuneeseen rahoituksen saatavuuteen - jo lähes joka kolmas yritys on tarvinnut Finnveran takauksen lainan saamiseen. Voimakkaasti kasvuhakuisilla yrityksillä Finnveran takausta edellytettiin jopa 64 prosentissa. Valtio kantaa siis yhä suuremman osan pankkien riskistä.

Tarvitsemme rahoitusmarkkinoille vaihtoehtoja ja siirtymää kohti oman pääoman ehtoista rahoitusta, yksityistä ja vaihtoehtoista rahoitusta ja osaavaa pääomaa. Rahoitusinstrumentteja ja niiden syntymistä voidaan tukea erilaisilla kotimaiseen omistukseen kannustavilla kampanjoilla. Erityisen haastavaa rahoituksen saaminen on start-upeissa ja kasvuyrityksissä. Finnveran rahoitusta tulee suunnata yhä enemmän pieniin ja keskisuuriin (pk) yrityksiin sekä kasvuyrityksiin.

TOIMENPITEET:

- Varmistetaan riittävä rahoitus yritysten kasvuun, kansainvälistymiseen ja tuotteiden ja palvelujen kaupallistamiseen.
- Laajennetaan osakesäästötiliä listaamattomiin yrityksiin ja rahastoihin.
- Vaikutetaan EU-tasolla rahoitusmarkkinoiden säätelyyn rahoituksen saatavuuden helpottamiseksi, säätelyn yksinkertaistamiseksi ja pankkien riskinottokyvyn palauttamiseksi.
- Ratkaistaan joukkorahoitusta koskevan lainsäädännön ongelmat.
- Turvataan yleishyödyllisille yhteisöille sijoittaminen suomalaisiin pääomarahastoihin veroneutraalisti
- Hyödynnetään tehokkaasti EU-rahoituksen mahdollisuudet eri rahastojen ja ohjelmien puitteissa.
- Puretaan kansallisesta lainsäädännöstä säätely, joka ylittää EU-tason säätelyn
- Määritetään maksuehtolain noudattamista varten valvova viranomainen.
- Selkeytetään Tesin roolia rahastojen vivuttajana ja yksityisen pääoman houkuttelijana.
- Otetaan käyttöön Yhdysvaltojen mallin mukainen DARPA- tutkimus- ja kehitysmalli radikaaleihin teknologisiin läpimurtoihin. Mallissa valtio toimii ensimmäisenä asiakkaana mm. puolustus-, energia-, terveys-, tekoäly- ja kvanttiteknologian innovaatioissa.
- Mahdollistetaan eläkeyhtiöille pieneltä osin varojen ohjaaminen kotimaisiin ja Pohjoismaisiin VC- ja kasvurahastoihin.

Rahoituksen haasteet

Omistaminen ja omistajanvaihdokset

Omistajuus on muuttunut globaalisti yhä kasvottomammaksi ja omistaminen keskittyy yhä pienemmälle joukolle ihmisiä ja instituutioita. Verrattuna Ruotsiin Suomessa on vähän yksityistä omistajuutta ja yksityiset pääomat ovat yhä useammin kiinni arvoltaan heikkenevässä omaisuudessa.

Suomesta on ajan mittaan myyty jopa kriittiseen infraan kuuluvia luonnollisia monopoleja ulkomaiseen omistukseen. Huoltovarmuuden ja kohtuullisten maksujen kannalta tämä ei ole ollut viisasta. Pakkoraossa tehdyt myynnit johtavat usein huonoihin lopputuloksiin kotimaisen omistajuuden kannalta.

Verojärjestelmää tulee kehittää vahvemmin kansalaislähtöistä omistajuutta - "kansankapitalismia" tukevaksi. Myös talousosaamista tarvitaan. Yrityksiin sijoittaminen voi olla pitkäjänteistä ja kannatettavaa. Mm. sijoitussäästötilin luomisella on haluttu kannustaa suomalaisten sijoittamista pörssiyrityksiin.

Tuhansia yrityksiä on tulossa lähivuosina myyntiin ikääntyvien yrittäjien myötä. Riskinä on, ettei kannattavallekaan yritykselle löydy jatkajaa, ja työpaikat sekä kasvun ja aluekehityksen potentiaali menetetään. Samalla yhä useampi nuori harkitsee yrittäjyyttä. Vaihdoksia tulisi helpottaa rahoituksen, verotuksen ja prosessien sujuvoittamisen keinoin. Monien yritysten rahat seisovat yritysten tileillä perintöveron pelossa sen sijaan, että ne uskallettaisiin käyttää investointeihin.

Finnveran takauksella voidaan tukea myös yrityskauppoja. Perintöverotusta on edelleen kohtuullistettava asteittain useamman vuoden aikana, jotta yrityksissä perintöveroihin varatut varat saadaan tukemaan investointeja ja yritysten kasvua. Perintöveroa on laskettava erityisesti yritysten, mukaan lukien maa- ja metsätalousyritysten, sukupolvenvaihdosten yhteydessä.

TOIMENPITEET:

- Kehitetään verotusta kansalaisten omistajuutta suosivaan suuntaan.
- Kehitetään osakesäästötiliä muun muassa lisäämällä pörssinoteeratut rahastot ja listaamattomat yritykset osakesäästötilien piiriin.
- Tehdään Suomesta houkutteleva maa pääomasijoituksille laatimalla yli vaalikausien ulottuva rahastosääntelyn ja rahastojen verotuksen tiekartta vahvistamaan sääntelyn ennakoitavuutta.
- Parannetaan yritysten sukupolvenvaihdosten edellytyksiä perintöveron huojennusta korottamalla ja yrityskauppoja tukemalla.
- Luodaan yrittäjyydestä kiinnostuneille selkeä reitti, jonka kautta pääsee tutustumaan ja harjoittelemaan yrityksiin, joille omistajanvaihdos on ajankohtainen
- Osoitetaan väliaikaisesti julkista rahoitusta omistajanvaihdosten vauhdittamiseen ja yrityskauppa markkinoiden kehittymiseen. Etsitään uusia polkuja yritysostoihin esimerkiksi oppisopimusta hyödyntämällä.
- Helpotetaan yrityksen työntekijöiden siirtymistä yrityksen omistajiksi. Selvitetään henkilöstörahas-
tojen hyödyntäminen omistajanvaihdoksissa.

- Jatketaan perintö- ja lahjaveron kohtuullistamista pitkäjänteisesti. Nostetaan perintöveron alara ja 100 000 euroon
- Lisätään yrittäjyyskoulutusta eri koulutuksen tasoilla.

Omistaminen ja omistajanvaihdokset

Omistajuus on muuttunut globaalisti yhä kasvottomammaksi ja omistaminen keskittyy yhä pienemmälle joukolle ihmisiä ja instituutioita. Verrattuna Ruotsiin Suomessa on vähän yksityistä omistajuutta ja yksityiset pääomat ovat yhä useammin kiinni arvoltaan heikkenevässä omaisuudessa.

Suomesta on ajan mittaan myyty jopa kriittiseen infraan kuuluvia luonnollisia monopoleja ulkomaiseen omistukseen. Huoltovarmuuden ja kohtuullisten maksujen kannalta tämä ei ole ollut viisasta. Pakkoraos- sa tehdyt myynnit johtavat usein huonoihin lopputuloksiin kotimaisen omistajuuden kannalta.

Verojärjestelmää tulee kehittää vahvemmin kansalaislähtöistä omistajuutta - “kansankapitalismia” tu- kevaksi. Myös talousosaamista tarvitaan. Yrityksiin sijoittaminen voi olla pitkäjänteistä ja kannatettavaa. Mm. sijoitussäästötilin luomisella on haluttu kannustaa suomalaisten sijoittamista pörssiyrityksiin.

Tuhansia yrityksiä on tulossa lähivuosina myyntiin ikääntyvien yrittäjien myötä. Riskinä on, ettei kannat- tavallekaan yritykselle löydy jatkajaa, ja työpaikat sekä kasvun ja aluekehityksen potentiaali menetetään. Samalla yhä useampi nuori harkitsee yrittäjyyttä. Vaihdoksia tulisi helpottaa rahoituksen, verotuksen ja prosessien sujuvoittamisen keinoin. Monien yritysten rahat seisovat yritysten tileillä perintöveron pelos- sa sen sijaan, että ne uskallettaisiin käyttää investointeihin.

Finnveran takauksella voidaan tukea myös yrityskauppoja. Perintöverotusta on edelleen kohtuullistetta- va asteittain useamman vuoden aikana, jotta yrityksissä perintöveroihin varatut varat saadaan tukemaan investointeja ja yritysten kasvua. Perintöveroa on laskettava erityisesti yritysten, mukaan lukien maa- ja metsätalousyritysten, sukupolvenvaihdosten yhteydessä.

TOIMENPITEET:

- Kehitetään verotusta kansalaisten omistajuutta suosivaan suuntaan.
- Kehitetään osakesäästötiliä muun muassa lisäämällä pörssinoteeratut rahastot ja listaamattomat yri- tykset osakesäästötilien piiriin.
- Tehdään Suomesta houkutteleva maa pääomasijoituksille laatimalla yli vaalikausien ulottuva rahasto sääntelyn ja rahastojen verotuksen tiekartta vahvistamaan sääntelyn ennakoitavuutta.
- Parannetaan yritysten sukupolvenvaihdosten edellytyksiä perintöveron huojennusta korottamalla ja yrityskauppoja tukemalla.
- Luodaan yrittäjyydestä kiinnostuneille selkeä reitti, jonka kautta pääsee tutustumaan ja harjoittele- maan yrityksiin, joille omistajanvaihdos on ajankohtainen
- Osoitetaan väliaikaisesti julkista rahoitusta omistajanvaihdosten vauhdittamiseen ja yrityskauppa markkinoiden kehittämiseen. Etsitään uusia polkuja yritysostoihin esimerkiksi oppisopimusta hyödyn

tämällä.

- Helpotetaan yrityksen työntekijöiden siirtymistä yrityksen omistajiksi. Selvitetään henkilöstörahasto
jen hyödyntäminen omistajanvaihdoksissa.
- Jatketaan perintö- ja lahjaveron kohtuullistamista pitkäjänteisesti. Nostetaan perintöveron alaraja 100
000 euroon
- Lisätään yrittäjyyskoulutusta eri koulutuksen tasoilla.

”Parannetaan yritysten sukupolvenvaihdosten
edellytyksiä perintöveron huojennusta
korottamalla ja yrityskauppoja tukemalla.”

Kun Yrittäjä palkkaa, koko Suomi voittaa

Työnantajia koskevia sääntöjä ja velvoitteita on mittava määrä ja ne alkavat heti, kun ensimmäinen työntekijä on palkattu. Palkan ja sivukulujen maksamisen lisäksi työnantajan on esimerkiksi tehtävä ilmoitukset tulorekisteriin, pidettävä työaikakirjanpitoa, maksettava työterveyshuollosta, huolehdittava työturvallisuudesta, tehtävä tasa-arvosuunnitelma, noudatettava työehtosopimusta, työaikalakia ja vuosilomalakia, tehtävä työvuorolistoja, korvattava henkilöstön lomat ja otettava monenlaiset pakolliset vakuutukset. Hallinnollisen työn määrä ja vaikeus ovat omiaan nostamaan kynnyistä ryhtyä työnantajaksi.

Työnantajat kohtaavat yhä useammin työntekijöidensä mielenterveys- ja päihdeongelmia sekä työuupumista. Mielenterveyssyistä johtuvat poissaolot ovat lisääntyneet yli 30 prosenttia viimeisten 10 vuoden aikana.

Mahdollisuus etätööhön, liukuvaan työaikaan tai osa-aikaiseen työhön on yksi tehokkaimmista tavoista houkutella ja sitouttaa työntekijöitä. Etätöyssä on myös haasteensa, sillä työyhteisön tuki ja yhteisöllisyys jää siitä puuttumaan. Myös työn ja vapaa ajan rajat ovat monella hämärtyneet. Työpaikoilla tarvitaan selkeitä sääntöjä etätöön tekemiselle, sekä selkeämmin määriteltäviä vastuuta, jotta liialliseen työkuormaan päästään kiinni.

Mielenterveyden häiriöihin liittyvät poissaolot ja työkyvyttömyys yleistyvät ja maksavat yhteiskunnalle miljardeja. Mielenterveysongelmien ehkäisyä ja hoitoa selvittävän työryhmän raportissa keskeinen viesti on se, että mielenterveyden haasteisiin puututaan edelleen liian myöhään. Pitkittyneiden poissaolojen ja työkyvyn heikkenemisen tilanteessa tuki tulee jo auttamattomasti myöhässä. Erityisesti nuorten työntekijöiden kohdalla lisääntyvä henkinen kuormitus ja heikentynyt tulevaisuususkon haastavat työssä jaksamista.

Viime vuosina lisääntyneeseen työperäiseen hyväksikäyttöön tulee puuttua tehokkaasti. Työperäisen hyväksikäytön muotoja ovat esimerkiksi alipalkkaus, perusteettomien maksujen periminen, työaikaan liittyvät väärinkäytökset tai työntekijän aiheeton kohtelu yrittäjänä. Hyväksikäyttöä on esiintynyt erityisesti siivous-, ravintola-, rakennus-, puutarha- ja kausityöaloilla.

TOIMENPITEET:

- Yksinkertaistetaan työnantajuuteen liittyvää hallinnollista taakkaa purkamalla normeja sekä yhdistämällä eri ilmoituksiin ja maksuihin liittyviä rekistereitä yhden luukun mallilla.
- Jatketaan työelämän joustavoittamista muun muassa poistamalla takaisinotto- ja lisätöön tarjoamisvelvollisuus pk-yrityksiltä
- Automatisoidaan rekisterit tuottamaan työnantajan tarvitsemat maksut ja todistukset
- Luodaan erityisesti ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen hallinnollisesti kevyempi malli pienempine kuluineen
- Kehitetään työllisyysalueiden keinoja vastata paremmin työnantajien tarpeisiin nopealla ja automatisoidulla osaajien täsmähaulla.
- Rakennetaan työpaikoille selkeät työkalut, joiden avulla sekä työntekijä, että työnantaja tunnistaa liiallisen kuormituksen ja osaa mennä tai ohjata avun piiriin

- Mielenterveysongelmien hoidon, kuntoutuksen ja etuuksia koskeviin järjestelmiin tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, jotta palvelupolut ovat sujuvia
- Edistetään reilua kilpailua ja työntekijöiden oikeuksia laajentamalla veronumeron käyttö kiinteistö- sekä matkailu- ja ravintola-aloille.

Yritykset tarvitsevat osaajia

Koulutetun työvoiman tarjoaminen on yhteiskunnan keskeisimpiä palvelulupauksia yrityksille. Osaajapula on yksi yritysten suurin kasvun este erityisesti korkeasuhdanteessa. Yritykset tarvitsevat osaajia niin ammattikouluista kuin korkeakouluistakin. Osaamisen laatu ei kuitenkaan aina vastaa yritysten tarpeisiin.

Koulutukseen liittyy myös vahvoja kohtaanto-ongelmia. Korkeakouluista ja ammatillisista oppilaitoksista ei valmistu riittävästi ja riittävän osaavaa työvoimaa yritysten tarpeisiin ja eikä kysyntä ja tarjonta kohdata alueellisesti. Harjoituspaikkojen saamista vaikeuttaa suhdannetilanteen lisäksi myös opiskelijoiden osaamisen puute. Harjoittelijaa ei nähdä tällöin resurssina, eikä yrittäjän aika riitä peruskoulutuksen antamiseen.

TOIMENPITEET:

- Asetetaan oppimistulosten paraneminen tavoitteeksi läpi koko koulutusketjun ja luodaan mittarit tulosten seuraamiseen.
- Lisätään ammatillisen koulutuksen lakisääteistä lähiopetuksen määrää ja vähennetään samalla oppilaitosten hallinnollista työtä.
- Kohdistetaan koulutuksen aloituspaikkoja yhä vahvemmin kasvun tukemiseen ja työelämän tarpeisiin niin alueellisesti kuin eritasoisten tutkintojen kohdalla ammatillisesta koulutuksesta tohtoriohjelmiin.
- Vahvistetaan osaamisen tunnustamista ja osaamiseen perustuvaa pätevyitymistä esimerkiksi osaamis-

korttien ja opintomoduulien kautta sekä nostamalla alemman korkeakoulututkinnon arvostusta.

- Laajennetaan oppisopimuksen käyttöä, ja rakennetaan kisällimalli sen rinnalle.
- Räätelöidään työttömien työnhakijoiden koulutusta suoraan yritysten tarpeisiin
- Korkeakoulujen yhteistyötä yritysten kanssa lisätään koulutuksessa ja tutkimuksessa
- innovaatioiden kaupallistamisen rahoitusta ja osaamista lisätään
- Lisätään oppilaitosyhteistyötä digitalisaation ja tekoälyn täysimääräisen hyödyntämiseen.
- Painotetaan korkeakoulujen rahoituksessa nykyistä enemmän työllistymistä ja annetaan korkea kouluille enemmän vapautta kohdentaa koulutusta alueensa työvoimatarpeisiin
- Sijoitetaan harjoittelut koulutuksen loppuvaiheeseen ja varmistetaan opiskelijoiden riittävä osaaminen ennen harjoittelua
- Lisätään harjoittelumahdollisuuksia jaksottamalla harjoittelua pitkin vuotta. Selvitetään harjoittelutuen tarve aloilla, jossa on suurimmat haasteet harjoittelupaikkojen saamiseen.
- Jatketaan kannustinloukkujen purkamista KD:n kannustavan perusturvan mukaisesti.

Maahanmuutto taklaamaan osaajapulaa

Tarvitsemme myös osaavaa maahanmuuttoa paikkaamaan osaajapulaamme. Erityisasiantuntijan oleskelulupa, EU:n sininen kortti ja kasvuyrittäjän oleskelulupa ovat osaajille tarkoitettuja erityisoleskelulupia. Näiden osaajien oleskelulupaprosessia on pyritty suoraviivaistamaan, mutta edelleen tarvitaan prosessin nopeuttamista erityisesti osaajien perheenjäsenten lupaprosesseissa sekä palvelujen kokoamista yhteen.

Meidän on myös huolehdittava siitä, että jo Suomessa opiskelevat jäävät maahamme opintojen jälkeen. Työllistymisen edellytyksenä on usein riittävä kotimaisen kielen osaaminen. Työllistymisen esteenä on usein myös se, ettei harjoittelupaikkaa löydy, eikä luontevaa yhteyttä työelämään synny sen kautta.

TOIMENPITEET:

- Nopeutetaan osaajien oleskelulupaprosesseja ottamalla tekoälyn ja digitalisaation hyödyt käyttöön sekä kokoamalla oleskeluluvat, DVV-rekisteröinti ja henkilötunnuksen haku yhteen.
- Sujuvoitetaan osaajien perheiden lupaprosesseja ja vastataan paremmin perheiden tarpeisiin.
- Laajennetaan saatavuusharkinnan ulkopuolelle jäävien alojen määrää.
- Helpotetaan viranomaisasiointia huolehtimalla maahanmuuttajan pankkipalvelujen ja pankkitunusten saamisesta oleskelulupaprosessin yhteydessä.
- Helpotetaan integraatiota varmistamalla jokaiselle työperusteisella oleskeluluvalle tulijalle työn oheen mahdollisuus kotimaisen kielen opintoihin esimerkiksi säätämällä se vähennyskelpoiseksi yrityksille.
- Sisällytetään pakolliset kotimaisen kielen perusopinnot kaikkiin maassamme suoritettuihin tutkintoihin ja varmistetaan, ettei harjoittelupaikkojen puute estä opintojen etenemistä tai valmistumista.
- Huolehditaan ammattilaisurheilijoiden sujuvista lupaprosesseista.
- Otetaan käyttöön erityisosaajien työperusteisissa oleskeluluissa pisteytysjärjestelmä kynnysperusteisesti, jolloin erityisosaaja voisi tiettyjen pisteiden täytyessä saada työnhakuluvan helpommin.

Pienyrittäjyys ja yksinyrittäjyys

Pienyrittäjät ja yksinyrittäjät ovat keskeinen osa Suomen taloutta ja työllisyyttä. Suomi on nimenomaan pienten yritysten maa. Tällä hetkellä Suomessa on noin 230 000 yksinyrittäjää eli yli 70 % kaikista yrittäjistä. Yrityksistä peräti 96 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä.

Pienyrittäjät luovat työpaikkoja itselleen ja muille ja pitävät paikallisyhteisöt elinvoimaisina. Lisäksi yrittäjyys on monelle vanhemmalle tapa yhdistää vapaammin työtä ja perhe-elämää. Liian usein yrittäjyyttä kuitenkin vaikeuttavat raskas byrokratia ja kohtuuttomat riskit. Tarvitsemme rohkeita uudistuksia, jotka tekevät pienyrittämisestä houkuttelevan ja turvallisen vaihtoehdon yhä useammalle suomalaiselle.

Yksinyrittäjien osalta vaikein kynnys yrityksen kasvun tiellä on ensimmäisen työntekijän palkkaaminen. Siksi tätä on tuettava toisaalta taloudellisilla kannustimilla ja toisaalta pienentämällä virherekrytointiin liittyvää kohtuutonta riskiä.

Pienyrittäjien kannalta tavoite byrokratian minimointiin on erityisen tärkeä, sillä heillä ei ole tukenaan ison yrityksen HR-, talous- tai lakiosastojen ammattilaisia. Siksi vaadittujen dokumenttien, lupien ja byrokratian selvittäminen osuu usein yhden ihmisen harteille varsinaisen liiketoiminnan ohessa.

On tärkeää ymmärtää, että kaikki yritykset eivät onnistu. Erityisesti epävakaa markkinatilanteessa hyvätkin yritykset saattavat joutua taloudellisiin vaikeuksiin, ja toisaalta yrittäjyyteen liittyy aina riski kysynnän hiipumisesta. Stigmaa konkurssin tekemisestä on pienennettävä ja taloudellisia seuraamuksia kohtuullistettava, kun kyseessä ei ole tahallinen toiminta. Näin mahdollistetaan myös uudelleen-yrittäjyys. Monet maailman menestyneistä startupeista ovat olleet perustajansa vasta toinen tai kolmas yritys.

TOIMENPITEET:

- Luodaan yksinyrittäjien spurttiraha määräajaiseksi tueksi ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Spurttirahalla voisi palkata 18–29-vuotiaan nuoren.
- Kevennetään taloustilanteen salliessa pienyrittäjien verotusta erityisesti toiminnan alkuvaiheessa (esim. tulovähennystä suurentamalla).
- Kevennetään pien- ja yksinyrittäjien hallinnollista taakkaa ja eri tahoille vaadittavia ilmoituksia. Tehdään julkinen palvelulupaus siitä, että samaa tietoa kysytään yrittäjältä valtion tai viranomaisen toimesta vain kerran.
- Rakennetaan tekoälyn avulla nopeita lupaprosesseja – ”yritys pystyyyn päivässä” tulisi olla tulevaisuuden tavoite.
- Valtio tulee tehdä korvausvelvolliseksi tilanteista, joissa viivästys lupien luvatuista myöntämisajoina aiheuttaa tulonmenetyksiä esim. hoiva-alan pienyrittäjille.
- Karsitaan määrätietoisesti lupaviidakkoa ja siirrytään määräajaisista luvista toistaiseksi voimassa oleviin lupiin. Ei sidota lupia yritysten toimipisteeseen.
- Luodaan jokaiselle Y-tunnus jo syntymässä.

- Helpotetaan eläkkeelle jääneiden yrittäjyyttä.
- Turvataan yrittäjän konkurssin jälkeinen uusi alku ja mahdollistetaan henkilökohtainen konkurssi, kun taloudellisten ongelmien taustalla ei ole tahallinen toiminta
- Otetaan käyttöön pk- ja yksinyrittäjävaikutusten arviointi kaikkeen uuteen sääntelyyn.
- Varmistetaan, että uuden hankintalain myötä pk-yritysten mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin laajenee.

Krääsäralli kuriin

Suomalaisten kuluttamiskäyttäytymisessä on tapahtunut valitettava muutos. Suomeen tuotiin Kiinasta vuonna 2025 yli 40 miljoonaa pakettia, joiden arvo oli keskimäärin 5,61 euroa. Halpatuonti vääristää yritysten välistä kilpailua ja vaarantaa kuluttajien turvallisuuden sekä vaikeuttaa kiertotalouden toteutumista. EU:n tarkastusoperaatiossa testatuista tuotteista 84 prosenttia oli vaarallisia. Sen myötä menetetään myös runsaasti työpaikkoja.

Verkkoalustoihin perustuvaan krääsäralliin on puututtava vahvasti niin kotimaisella lainsäädännöllä kuin EU-tasolla. EU-tasolla on jo otettu käyttöön käsittelymaksu ja tulli. EU-tasolla on jo tehty toimenpiteitä - muun muassa kahden euron käsittelymaksu tulee voimaan heinäkuussa 2026 ja kolmen euron tullimaksu 1.1.2027. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan ole riittäviä. Halpatuontityöryhmän ehdotukset tulee panna toimeen pikaisesti.

TOIMENPITEET:

- Krääsävero on tarpeellinen toimenpide kulutuksen ohjaamiseksi kotimaiseen ja tuotanto- sekä terveysnormit täyttävään kauppaan.
- EU-tasolla tulee määrätietoisesti vaikuttaa muun muassa verkkokauppojen ja -alustojen vastuun lisäämiseksi sekä markkinavalvonnan tehostamiseksi.
- Kansallisesti tulee lisätä tarkastuksia etämyynnin tullivarastoissa ja parantaa riskitiedon käyttöä valvonnassa.
- Selvitetään kansalliset mahdollisuudet mainonnan kieltoon, tuottajavastuuvälvontaan, Tullin tuottajavastuumaksuihin sekä kuluttajatilauksiin puuttumiseen.
- Kiinalaiselle etäkaupalle tulee säätää vastuu tuotteiden jätehuollosta ja vastuu sen kustannuksista. Selvitetään ja otetaan käyttöön kansallinen kierrätys-/käsittelymaksu ulkomaisista verkkokaupoista tilatuille postilähetyksille.
- Edistetään EU-tasolla alustavastuun toteutumista kansainvälisessä verkkokaupassa esimerkiksi määrittelemällä verkkoalustat taloudellisiksi toimijoiksi, joille asetettaisiin samat due diligence -velvoitteet kuin maahantuojille.
- Vaikutetaan EU-tasolla krääsärallin pysäyttämiseksi. EU-alueella kielletyt aineet ja tuotteet on kiellettävä myös verkkokaupan osalta.
- Varmistetaan Tullin ja Verohallinnon riittävät toimintaedellytykset ja tarkastusoikeudet harmaan talouden torjumiseksi. Helpotetaan viranomaisien välistä yhteistyötä ja tiedonsiirtoa.

Yritykset ovat keskeinen osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä

Yritykset ovat mukana luomassa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Taloudellisesti vahva yrityssektori lisää julkisen talouden kestävyyttä, mikä osaltaan vahvistaa yhteiskunnan kykyä selviytyä kriiseistä. Yhteiskunnan kriisinkestävyys tarkoittaa myös elinkeinoelämän kykyä torjua ja sietää erilaisia häiriöitä, selviytyä niistä ja palautua niiden jälkeen. Kilpailukykyinen ja monipuolinen yrityskehitys jatkaa toimintaansa myös poikkeusoloissa ja tukemaan koko yhteiskunnan toimintaa.

Merkittävä osa yhteiskunnan elintärkeistä palveluista, tuotannosta ja infrastruktuurista on yritysten vastuulla, ja näin tulee olla myös jatkossa. Yhteiskunnan kriisivalmiuden vahvistamisen ei tule johtaa nykyistä laajempaan julkiseen omistamiseen ja yksityisen sektorin kapenevaan elintilaan. Kokonaisturvallisuusajattelun mukaisesti elinkeinoelämän mahdollisuuksia on pikemminkin vahvistettava niin, että suomalainen yrityskehitys voi olla mukana rakentamassa Suomen turvallisuutta, varautumista ja valmiutta.

Suomessa huoltovarmuus perustuu julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön. Yritykset osallistuvat varautumiseen esimerkiksi ylläpitämällä varastoja, laatimalla jatkuvuussuunnitelmia ja osallistumalla yhteisiin harjoituksiin. Yritykset tuottavat ruokaa, energiaa, lääkkeitä, polttoaineita, tietoliikennepalveluja ja muita yhteiskunnan toiminnalle välttämättömiä hyödykkeitä. Ne myös ylläpitävät tavaroiden ja palvelujen kulkua.

Monipuoliset hankintaketjut, kotimainen tuotanto ja varautuminen vähentävät häiriöiden vaikutuksia. Yritykset ovat ketteriä reagoimaan kriisien luomiin tarpeisiin ja ne kehittävät uusia tuotteita, teknologioita ja toimintatapoja, joilla voidaan vastata uusiin uhkiin. Esimerkiksi pandemian aikana monet yritykset muuttivat nopeasti tuotantoaan suojavarusteisiin tai kehittivät digitaalisia palveluja.

Maatalousyrittäjyys on keskeinen osa Suomen kriisinkestävyyttä kytkeytyessään suoraan ruokaturvaan, huoltovarmuuteen ja omavaraisuuteen. Elinvoimainen maatalous vähentää riippuvuuttamme tuonnista. Kriisin aikana emme voi turvautua ulkomailta tuotujen elintarvikkeiden varaan, sillä toimitusketjut voivat katketa tai tuontimaita koskevat rajoitukset estää kaupan. Kysymys ruokaturvasta, eli kotimainen ruokaketju kokonaisuudessaan aina alkutuotannosta elintarviketeollisuuteen ja kaupasta kuluttajille, on kansallisen turvallisuuden ytimessä.

Kriisinkestävyys edellyttää myös maatalouden riippuvuuden vähentämistä ulkomaisista tuotantopanoksista, kuten energiasta ja lannoitteista, sekä kotimaisen energiantuotannon ja huoltovarmuusvarastojen kehittämistä. Maatalous lisäksi ylläpitää työpaikkoja ja infrastruktuuria harvaan asutulla rajaseudulla. Näiden alueiden pitäminen asuttuina on myös turvallisuuspoliittisesti keskeistä.

TOIMENPITEET:

- Vahvistamme Suomen yrityskehityksen varautumista ja kykyä sietää häiriötilanteita.
- Pidämme yrityskehityksen tiiviisti mukana kriisivalmiutta vahvistavissa toimissa. Edistämme kaksoiskäyttötuotteiden kehittämistä ja otamme julkisissa hankintapäätöksissä huomioon kaksoiskäyttömahdollisuuden.
- Lisäämme omavaraisuutta ruuantuotannossa huolehtimalla maatalouden elinvoimasta ja koko ruokaketjun kriisinkestävyydestä.
- Varmistetaan itäisen Suomen elinvoimaa perustamalla erityistalousalueita.

Hyväksytty puoluehallituksen kokouksessa 15.8.2026.